

## Sondaj Sektörünün Sorunları Ve Çözüm Yolları

### *The Problems of and Solutions to the Drilling Sector*

**M. Mahir RÜMA**

TMMOB, JMO, BTK Sondaj Üyesi  
Sondajcılar Birliği Genel Sekreteri – Sondaj Dünyası Dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü  
[mehmet\\_mahir@yahoo.com](mailto:mehmet_mahir@yahoo.com), Cinnah Caddesi 102/6 Çankaya Ankara

### **ÖZ**

Ülkemizde sondaj yapan Devlet Kuruluşları yanı sıra büyüklü küçüklü özel sondaj firmaları ile şahıs firmaları sondajın çeşitli bölümlerinde çalışmaktadır. Bu çalışmalardaki sorunları beş ana başlıkta toplayarak çözüm yolları hakkındaki görüşlerim aşağıda anlatılmıştır.

1 - EŞGÜDÜM ve BİLGİ MERKEZİ: En büyük sorunumuz, kuruluşlar arasında bilgi paylaşımı ve merkezi bir otoritesinin olmamasıdır. Çözüm için Devlet Kurumlarının çoğunun bağlı olduğu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde Sondaj Genel Müdürlüğü'nün kurularak devletin sondajla ilgili bilgilerinin merkezi bilgisayar ortamında burada toplanması gerekir.

2 – YASAL EKSİKLİKLER : Sondajlarımızın yasal durum olarak en sıkıntıda olduğu bölüm Jeoteknik Sondajlar (Temel Sondajı) Enjeksiyon ve Zemin İyileştirme işlemleri ile kuyularda-karotlarda-arazide-laboratuarda yapılan Kaya ve Zemin Mekaniği Deneyleri konusunda tek bir yasal düzenleme olmamasıdır. Jeotermal Sondajlar ve Mineralli Sular Konusundaki yasal boşluk sürecindeki üç başlı yönetim (Maden Dairesi, Özel İdare, MTA) hiçbir yasaya uymayan bir kaos ortamını beraberinde getirmiştir. TBMM gündeminde bulunan yasa tasarısı da komisyondan geçen haliyle mevcut kaos ortamını daha da artıracak durumdadır. Bu konuda teklifin Komisyona geri gönderilerek mineralli suların ayrı bir yasa ile değerlendirilmesi gerçekçi görülmektedir. 167 sayılı Yeraltısuları Kanunu ile su sondajı yasal düzenlenmesi 1960 yılında yapılmıştır. Zaman içinde tarımsal sulama turistik tesislerin su ihtiyacı artınca kanun yetersiz hale gelmiş ve uygulanabilirliği kalmamıştır. 167 sayılı Yeraltısuları kanununda değişiklik öneren taslak ile özerk Yeraltısuları Kanunu Kurulu (YERKUSUR) Kuruluşu yasa taslaklarımızın TBMM gündemine alınması gerekir. Mineralli Sularında yeraltısuları Kanunu kapsamına alınması tarafımızdan daha uygun görülmektedir.

3 – EĞİTİM EKSİKLİĞİ : Dünyada sondaj Mühendisliği olgusu varken ülkemizde bu mühendislik dalının üniversitelerimizde Sondaj Tekniği, Kaya ve Zemin Mekaniği Kuyu Hidroliği, -Kuyulardan alınan Jeofizik ölçüler – gibi derslerin eğitimini alan (Petrol ve Doğalgaz-Jeoloji-Maden-Jeofizik) Mühendislikleri mezunu mühendisler temsil etmektedir. Sondaj Sektöründe Sondör olarak çalışan teknisyen statüsündeki sondajcılarının tek yasal düzenlemesi 167 sayılı Yeraltısuları yasasıdır. Bu yasa ile sağlanan Sondör Yeterlik Belgesi (Sondör ehliyeti) sınavı sadece Su Sondajı branşında vardır. Petrol ve Doğalgaz, Jeoteknik, Jeotermal, Maden sondajlarında çalışan sondörler için yasal bir düzenleme yoktur. Üniversitelerimizde açılan M.Y. Okulları yasal düzenlemeler dikkate alınmadan ve yerbilim mühendislikleri dallarında olduğu gibi ihtiyaç planlaması yapılmadan mezun vermektedir. Üniversitelerimizin yerbilimi mühendislik branşlarında Sondaj Tekniği derslerinin mecburi ders haline gelmesi ve haftalık eğitim saatlerinin artırılmasını gerekli görüyoruz. Sondajcılık M.Y. Okulları mezunları yasa gereği Sondör Yeterlik Belgesi sahibi olamamaktadır. DSİ Yeraltı Suları Teknik Yönetmeliğinde yapılacak makul bir değişiklikle bu sorun çözülebilir.

4 – TEKNİĞİNE UYGUN KUYU İNŞASI: Sondajcılarımızın tekniğinde ve yasalara uygun kuyu inşa etmesi ve mesleki etiğe riayet etmeleri için hizmet veriyoruz. Bilindiği gibi Sondajcılar Birliği uzmanlık anlamına gelen TSE ve İSO belgeleri gibi SBD Tescil Belgesi vermektedir.

5 – ÖRGÜTLEME: Mühendis olmayan sondör ve sondajla ilgili çalışanların Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonuna bağlı bir Sondaj Meslek Odası olmaması çok üzücüdür. Bu meslekte çalışanlar maalesef Teşkilatçılar Derneği gibi meslek derneklerine üye olarak Bağ-Kur kayıtlarını yaptırmaktadır. Nedense Sondajcılar Birliği'ne üye olmak akıllarına gelememektedir. Sondajcılar Birliği bu sektörde çalışan herkesin meslek örgütü olma işlevini yerine getirmeyi bir görev sayar ve onun için kurulmuştur. Sondajın doğup geliştiği ülkelerde Sondajcılar Birlikleri standartları belirleyen kalite ve uzmanlık belgeleri bizim TSE ve İSO belgelerinden de bütün dünyada otorite kabul edilmektedir. Ülkemizde de bunu sağlamak sektörümüzün siz

fedakar çalışanları sayesinde olacaktır. Herkes bu fedakarlığı başkasından beklemek yerine üzerine düşeni yaparsa, bu gücü ve saygınlığı oluşturabiliriz.

Anahtar Kelimeler: Sondaj Sektörü, Yasalar, Eğitim, Standart, Örgütlenme

### **ABSTRACT**

*The organisations that are involved in drilling in our country are various state institutions, many private firms of different sizes, and some personal firms. The problems can be summarised in five points:*

- 1. Information and Coordination Center: The biggest of all problems is the absence of a central authority and of sharing information between institutions. The solution can be the establishment of a General Directory of Drilling within the Ministry of Energy and Natural Resources, which can also gather and store all information in the computer environment.*
- 2. Legal Framework: The most problematic aspect of the legal framework is the absence of comprehensive legislation on geotechnical drillings (Foundation Drilling), on Injection and Base Improvement Operations and on the experiments of Base and Rock Mechanics done in wells, carots, fields and laboratories. These legal loopholes resulted in the chaos of a triple-headed administration. The draft law in the Parliament enhances this chaos. The handling of mineral waters by a separate law seems more realistic.*
- 3. The lack of proper education: Although there is a phenomenon of Drilling Engineering in the World, the education of this field in our universities is fragmented and done by Engineers on Geology, Geophysics, Mining, Oil and Natural Gas. The existing education system has not considered a planning of needs. Moreover, the graduates can not have the qualification certificate because the legal framework was neglected.*
- 4. Construction of technically proper wells: The selling of machinery, equipment and consumption material that are not in accordance with standards must be prevented. The Confirmation document of the Drilling Unity Association can be helpful within this framework.*
- 5. Institutionalisation and interest representation: There are serious problems within this framework. The Drilling Unity Association aims at the representation of all who worked in this sector as well as the certification of standards.*

*Keywords: drilling sector, legislation, education, standards, organisation*